

NİL KARABAĞ BULUT

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı
Araştırma Görevlisi

**ÜÇÜNCÜ KİŞİYİ
KORUYUCU ETKİLİ
SÖZLEŞME**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMA CETVELİ	xiii
GİRİŞ.....	1
I. ÜÇÜNCÜ KİŞİYİ KORUYUCU ETKİLİ SÖZLEŞMENİN AMACI, TARİHÇESİ VE ÜÇÜNCÜ ŞAHSIN ZARARINI TAZMİN KURUMUNDAN AYRILMASI	5
A. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmeye İhtiyaç Duyulmasının Nedeni.....	5
1. Nisbilik Prensibi.....	5
2. Haksız Fiil Hükümleri ile Sözleşme Sorumluluğuna İlişkin Hükümlerin Kıyaslanması	8
3. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Amacı	12
B. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Tarihçesi ve Gelişimi	14
1. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağı Bakımından	14
2. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Uygulama Alanı Bulabilmesinin Şartları ve Diğer Unsurları Bakımından	18
C. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme ile Üçüncü Şahsın Zararını Tazmin Kurumunun Birbirinden Ayrılması.....	20
1. Üçüncü Şahsın Zararını Tazmin Kurumu.....	20
2. Üçüncü Şahsın Zararını Tazmin Kurumunun Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmeden Farkı	21

II. ÜÇÜNCÜ KİŞİYİ KORUYUCU ETKİLİ SÖZLEŞMENİN HUKUKİ DAYANAĞI.....	25
A. Genel Olarak.....	25
B. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağı Olarak Üçüncü Kişi Yararına Tam Sözleşme	26
1. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme (BK. m. 111/1)	26
2. Üçüncü Kişi Yararına Tam Sözleşme.....	28
3. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmeyi Üçüncü Kişi Yararına Tam Sözleşmeye Dayandıran Görüş	31
C. Sözleşmenin Yorumlanması ve Tamamlanması Suretiyle Sözleşmenin Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkisinin Tesisi	34
1. Sözleşmenin Yorumlanması	34
2. Sözleşmenin Tamamlanması.....	38
3. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağı Olarak Sözleşmenin Yorumlanması ve Tamamlanması Görüşü	41
D. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağı Olarak Örf ve Adet Hukuku	45
E. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağı Olarak Hâkimin Yarattığı Hukuk	47
1. Kanun Boşluğu.....	47
2. Kanun Boşluğu Çeşitleri	49
a. Hüküm İçi Boşluk (Lücken Intra Legem)	49
b. Hüküm Dışı Boşluk (Lücken Praeter Legem)	50
3. Alman Hukuku'nda Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmeyi Hâkimin Yarattığı Hukuka Dayandıran Görüş	55
F. Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağı Olarak Koruma Yükümlülükleri ve Edim Yükümlülüğünden Bağımsız Borç İlişkisi Teorisi	59
1. Sözleşmeden Doğan Yükümlülükler	59
a. Edim Yükümlülükleri	60
b. Yan Yükümlülükler	64
c. Koruma Yükümlülükleri	66
2. Edim Yükümlülüğünden Bağımsız Borç İlişkisi.....	69

3.	Edim Yükümlülüğünden Bağımsız Borç İlişkisinin Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağını Teşkil Ettiğine İlişkin Görüş	74
G.	Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağına İlişkin Görüşlerin Değerlendirilmesi	76
1.	Üçüncü Kişi Yararına Tam Sözleşmenin Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağını Teşkil Ettiğine İlişkin Görüş	76
2.	Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağı Olarak Sözleşmenin Yorumlanması ve Tamamlanması Görüşü	79
3.	Türk ve İsviçre Hukuklarında Hâkimin Yarattığı Hukukun Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşmenin Hukuki Dayanağı Olarak Değerlendirilmesi	81
4.	Edim Yükümlülüğünden Bağımsız Borç İlişkisi Görüşü	87
a.	Türk Hukuku'nda Edim Yükümlülüğünden Bağımsız Borç İlişkisi Görüşü	87
b.	İsviçre Hukuku'nda Edim Yükümlülüğünden Bağımsız Borç İlişkisi Görüşü	90
5.	Görüşümüz	94
III.	ÜÇÜNCÜ KİŞİYİ KORUYUCU ETKİLİ SÖZLEŞMENİN ŞARTLARI VE HUKUKİ SONUÇLARI	99
A.	Sözleşmeye Aykırılık Hükümleri Uyarınca Korunacak Olan Üçüncü Kişilerin Sınırlandırılması	99
1.	Genel Olarak	99
2.	Edime Yakınlık	101
3.	Üçüncü Kişinin Korunmasında Alacaklının Menfaatinin Olması	106
4.	Öngörülebilirlik	112
5.	Üçüncü Kişinin Korunma İhtiyacının Bulunması	115
B.	Edim Yükümlülüklerinin İhlali Halinde Üçüncü Kişiyi Koruyucu Etkili Sözleşme Sorunu	118
C.	Üçüncü Kişinin Korunan Hukuki Değerleri	120

D. Alacaklı ile Borçlu Arasındaki Borç İlişkisinin Üçüncü Kişinin Sözleşmeye Aykırılık Hükümlerine Dayanan Tazminat Talebi Üzerindeki Etkisi	122
1. Genel Olarak	122
2. Sorumsuzluk Anlaşmasının Üçüncü Kişinin Tazminat Talebine Etkisi.....	124
3. Birlikte Kusur.....	129
4. Zamanaşımı.....	131
SONUÇ.....	135
KAYNAKÇA.....	137
KAVRAMLAR DİZİNİ	145